

8. cvičení, 19-11-2024

Obsah:

- 0. Farní oznamy
 - 1. Domácí úkoly
 - 2. Řetězce, n-tice, množiny a slovníky
 - 3. Zpátky k funkcím: funkce jako objekty Pythonu
-

Farní oznamy

- 1. **Materiály k přednáškám** najdete v GitHub repozitáři <https://github.com/PKvasnick/Programovani-1>. Najdete tam také kód ke cvičením a pdf soubory průvodních textů k cvičením.
- 2. **Domácí úkoly**
Hromada dobrých řešení, malé problémy u palindromů se správou paměti.

Dnes

Začali jsme mluvit o funkcích a dnes budeme pokračovat, dnes se ale nejdřív vrátíme ke kontejnerům.

Domácí úkoly

Palindromy

U této úlohy jste si měli poradit ani ne tak s detekcí palindromu, ale spíš se správou paměti, protože v testech byla omezená dostupná paměť. Pravidlo: Pokud nějaká čísla nepotřebujete, neukládejte je. V termínech úlohy: nač ukládat čísla, o kterých můžete okamžitě rozhodnout, jestli jsou palindromy nebo ne.

Kód z GPT4 a jiných AI generátorů

Většinou dostanete slušný kód a dobrý komentář k tomu, jak funguje, ale nic vám nezaručuje, že bude optimální. Musíte se umět kriticky podívat na to, co jste dostali, a klidně můžete požádat o nápravu, většinou po několika iteracích dostanete velice slušný kód.

Příklad: úloha s palindromy

Stačí překopírovat zadání z ReCodExu do vstupního okna (<https://chatgpt.com/>) a dostaneme první řešení:

```
def is_symmetric(number):  
    # Převod čísla na řetězec a kontrola symetrie  
    num_str = str(number)  
    return num_str == num_str[::-1]
```

```
def main():
    symmetric_numbers = [] # Seznam pro uložení symetrických čísel

    while True:
        # Načtení čísla ze vstupu
        num = int(input().strip())
        if num == 0:
            break # Konec vstupní posloupnosti

        # kontrola symetrie a přípustnosti (žádné koncové nuly)
        if is_symmetric(num) and str(num)[-1] != '0':
            symmetric_numbers.append(num)

    # Výstup čísel oddělených mezerou
    print(" ".join(map(str, symmetric_numbers)))

# Spuštění programu
if __name__ == "__main__":
    main()
```

Kód je celkově slušný a funkční, ale obsahuje několik věcí, které zasluhují úpravu:

- plýtvání pamětí: nač ukládat čísla, která nejsou palindromy?
- testování na koncovou "0" je zbytečné, když už jsme testovali, zda je číslo palindromem
- nadbytek konverzí: `str` na `int` a pak dvakrát `int` na `str`
- nepotřebujeme skládat výstupní řetězec

Když si postěžujete, GPT vám nabídne dobrou nápravu.

Než se vrátíme k funkcím, probereme z rychlíku základní datové kontejnery. O všech jsme už mluvili, ale teď si povíme víc o jejich vlastnostech a metodách.

Znakové řetězce v Pythonu

Znakový řetězec je objekt třídy `str`.

- Přístup k jednotlivým znakům a podřetězcům řetězce je stejný jako u seznamu
- Na rozdíl od řetězce je seznam *neměnný* (immutable), takže nefungují žádné funkce pro modifikaci řetězce "na místě" (např. `sort`). Fungují ale operátory pro vyhledávání v řetězci jako `index` a `count`.
- Funguje operátor `+` a logické operátory `==/!=` a `</>`, přičemž se používá lexikografické srovnání (podle UTF-8, ne podle češtiny, takže nebude respektovat např. české pořadí hlásek).

Metody třídy `str`

- hledání / nahrazování v řetězci: `count`, `find` / `rfind`, `index` / `rindex`, `replace`,
- velikost písmen: `capitalize`, `lower`, `upper`, `title`, `casefold`, `swapcase`
- zarovnání a vyplnění v poli: `center`, `ljust` / `rjust`, `expandtabs`, `strip` / `lstrip` / `rstrip`, `zfill`

- formátování řetězce: `format`
- dotazy na obsah řetězce: `, startswith, endswith, isalnum, isalpha, isascii, isdecimal, isdigit, isnumeric, islower/isupper, isspace`
- spojování a rozdělování `join, split/rsplit, splitlines, partition/rpartition,`

Úplnější seznam

Upozornění Tam, kde metoda vrací upravený řetězec, vrací upravenou kopii a původní řetězec se nemění.

Metoda	Popis
<code>capitalize()</code>	První písmeno na velké
<code>casefold()</code>	Všechna písmena na malá
<code>center()</code>	Vycentruje řetězec do pole s danou šířkou a výplní
<code>count()</code>	Počet výskytů znaku nebo řetězce v řetězci
<code>endswith()</code>	True pokud řetězec končí daným znakem/řetězcem
<code>expandtabs()</code>	Nahradí <code>\t</code> zadaným počtem mezer
<code>find()</code>	Vyhledá podřetězec a vrátí jeho pozici v řetězci
<code>format()</code>	Formátuje zadané hodnoty v řetězci
<code>index()</code>	Zděděné od seznamu, hledá pouze 1 znak
<code>isalnum()</code>	True pokud jsou všechny znaky alfanumerické
<code>isalpha()</code>	True pokud jsou všechny znaky písmena
<code>isascii()</code>	True pokud jsou všechny znaky ascii
<code>isdigit()</code>	True pokud jsou všechny znaky číslicemi
<code>islower()</code>	True pokud jsou všechna písmena malá
<code>isnumeric()</code>	True, pokud jsou všechny znaky numerické
<code>isspace()</code>	True, pokud jsou všechny znaky ekvivalentní mezeře
<code>isupper()</code>	True pokud jsou všechna písmena velká
<code>join()</code>	Spojí prvky seznamu do řetězce proloženého daným řetězcem.
<code>ljust()</code>	Vrací doleva zarovnanou verzi řetězce s danou délkou a výplní
<code>lower()</code>	Skonvertuje písmena v řetězci na malá
<code>lstrip()</code>	Vrátí verzi řetězce ořezanou zleva na danou délku
<code>partition()</code>	Vyhledá řetězec a vrátí trojici všechno-před, hledaný-řetězec, všechno-za.

Metoda	Popis
replace()	Vrátí řetězec, kde je podřetězec nahrazený jiným podřetězcem.
rfind()	Vrací pozici posledního výskytu
rindex()	Vrací pozici posledního výskytu
rjust()	Vrací doprava zarovnanou verzi s danou šířkou a výplní
rpartition()	Jako partition, ale hledá zprava
rsplit()	Jako split, ale hledá oddělovač zprava
rstrip()	Vrátí sprava ořezanou verzi řetězce
split()	Rozdělí řetězec u požadovaného separátoru a vrátí seznam
splitlines()	Rozdělí seznam u znaků nového řádku a vrátí seznam
startswith()	True, pokud řetězec začíná daným podřetězcem
strip()	Vrátí ořezanou verzi řetězce
swapcase()	Promění velikost, malá na velká a naopak
upper()	Vrátí řetězec, ve kterém jsou malá písmena nahrazena velkými
zfill()	Vyplní řetězec zleva předepsaným počtem nul

Množiny a slovníky

n-tice

n-tice je neměnná (immutable) struktura, která obsahuje několik objektů, které logicky patří k sobě, například souřadnice x, y bodu v rovině, den, měsíc a rok v datumu a pod.

```
>>> a = 1
>>> b = 2
>>> t = (a,b) # sbalení
>>> t
(1, 2)
>>> a = 2
>>> t
(1, 2)
>>> t[0]
1
>>> t[1]
2
>>> t[0] = 3
Traceback (most recent call last):
  File "<pyshell#292>", line 1, in <module>
    t[0] = 3
TypeError: 'tuple' object does not support item assignment
>>> x, y = t # rozbalení
```

```
>>> x
1
>>> y
2
```

Metody n-tic

Method	Description
count()	Kolikrát se daná hodnota nachází v n-tici
index()	Vrací index, na kterém se nachází určená hodnota

Funkce `enumerate` a `zip`

Chceme položky i s indexy. Standardní kód je iterovat přes index:

```
>>> mesta = ["Praha", "Brno", "Ostrava"]
>>> for i in range(len(mesta)):
    print(i, mesta[i])
```

```
0 Praha
1 Brno
2 Ostrava
```

```
>>> for i, mesto in enumerate(mesta):
    print(i, mesto)
```

```
0 Praha
1 Brno
2 Ostrava
```

```
>>> for u in enumerate(mesta):
    print(u)
```

```
(0, 'Praha')
(1, 'Brno')
(2, 'Ostrava')
```

Načítáme města a jejich souřadnice, a pak chceme iterovat přes trojice. Standardní kód je zase iterovat přes index:

```
>>> text = """
Praha -2 0
Brno 0 -1
Ostrava 1 1
"""

>>> mesta = []
>>> x = []
>>> y = []
>>> for radek in text.split("\n"):
    if len(radek) == 0:
        continue
```

```

veci = radek.split()
mesta.append(veci[0])
x.append(float(veci[1]))
y.append(float(veci[2]))

>>> mesta, x, y
(['Praha', 'Brno', 'Ostrava'], [-2.0, 0.0, 1.0], [0.0, -1.0, 1.0])

# Standardní způsob:
>>> for i in range(len(mesta)):
    print(mesta[i], x[i], y[i])

Praha -2.0 0.0
Brno 0.0 -1.0
Ostrava 1.0 1.0

# S využitím funkce zip:
>>> for mesto, x, y in zip(mesta, x, y):
    print(mesto, x, y)

Praha -2.0 0.0
Brno 0.0 -1.0
Ostrava 1.0 1.0
>>>

```

Množiny

Množiny jsou vysoce optimalizované kontejnery s rychlým vyhledáváním (vyhledávání / přidávání / odebrání $O(1)$).

Množiny jsou

- **neměnné** ve smyslu, že nemůžete modifikovat položky, ale můžete je přidávat nebo odebrat.
- **neuspořádané** ve smyslu, že pořadí položek nezávisí od pořadí ve kterém byly přidávány.
- **neindexované** - k položkám nemáte přístup přes index.

```

>>> zvířata = {"kočka", "pes", "lev", "pes", "lev", "tygr"}
>>> zvířata
{'pes', 'tygr', 'lev', 'kočka'}
>>> "tygr" in zvířata # O(log n)
True
>>> set(["a", "b", "c"])
{'b', 'c', 'a'}
set("abracadabra")
{'d', 'b', 'a', 'r', 'k'}
>>> set() # prázdná množina
set()
>>> {} # není prázdná množina!
{}
>>> type({})

```

```
<class 'dict'>
```

Množiny využívají stromové struktury a algoritmy pro rychlé vyhledávání a modifikaci. Vytváření množin a operace:

```
set("abrakadabra")
{'d', 'b', 'a', 'r', 'k'}
>>> a=set("abrakadabra")
>>> b=set("popokatepetl")
>>> "".join(sorted(a))
'abdkr'
>>> a & b # průnik
{'k', 'a'}
>>> a | b # sjednocení
{'d', 'b', 'o', 'l', 'p', 'e', 'a', 'r', 't', 'k'}
>>> a - b # rozdíl
{'d', 'b', 'r'}
>>> a.remove("r")
>>> a
{'d', 'b', 'a', 'k'}
>>> b.add("b")
>>> b
{'o', 'b', 'l', 'p', 'e', 'a', 't', 'k'}
>>> a == b
False
```

Metody třídy množina

Metoda	Popis
add()	Přidání položky k množině
clear()	Vyprázdní množinu
copy()	Vrátí kopii množiny
difference()	Vrátí množinový rozdíl dvou nebo více množin
difference_update()	Odstraní z množiny prvky, které jsou již v jiné množině
discard()	Odstraní určenou položku
intersection()	Vrátí průnik dvou nebo více množin
intersection_update()	Odstraní z množiny položky, které se nenachází v jiné množině
isdisjoint()	True, pokud mají množiny prázdný průnik
issubset()	True, pokud je množina podmnožinou jiné
issuperset()	True, pokud množina obsahuje jinou množinu
pop()	Odstraní prvek z množiny
remove()	Odstraní určený prvek z množiny

Metoda	Popis
symmetric difference()	Vrací symetrický rozdíl dvou množin
symmetric difference update()	Vloží symetrický rozdíl této a jiné množiny
union()	Vrací sjednocení dvou nebo více množin
update()	Přidá do množiny jinou množinu nebo seznam+-

Slovníky

```
>>> teploty = { "Praha": 17, "Dillí": 42,
               "Longyearbyen": -46 }
>>> teploty
{'Praha': 17, 'Dillí': 42, 'Longyearbyen': -46}
>>> teploty["Praha"]
17
>>> teploty["Debrecen"]
Traceback (most recent call last):
  File "<pyshell#387>", line 1, in <module>
    teploty["Debrecen"]
KeyError: 'Debrecen'
>>> teploty["Debrecen"] = 28
>>>
>>> del teploty["Debrecen"]
>>> "Debrecen" in teploty
False
>>> teploty["Miskolc"]
Traceback (most recent call last):
  File "<pyshell#394>", line 1, in <module>
    teploty["Miskolc"]
KeyError: 'Miskolc'
>>> teploty.get("Miskolc")
None
>>> teploty.get("Miskolc", 20)
20

# Iterujeme ve slovníku:
>>> for k in teploty.keys():
    print(k)

Praha
Dillí
Longyearbyen
>>> for v in teploty.values():
    print(v)

17
42
-46
>>> for k, v in teploty.items():
    print(k, v)
```



```
Praha 17
Dillí 42
Longyearbyen -46
>>>
```

Metody slovníků

Method	Description
clear()	Odstraní všechny položky ze slovníku
copy()	Vrátí kopii slovníku
fromkeys()	Vrací slovník s určenými klíči a případně hodnotami
get()	Vrací hodnotu u určeného klíče
items()	Vrací seznam, obsahující dvojici pro každou dvojici klíč-hodnota
keys()	Vrací seznam klíčů slovníku
pop()	Odstraní a vrátí prvek s určeným klíčem
popitem()	Odstraní posledně vložený pár klíč-hodnota
setdefault()	Vrací hodnotu u požadovaného klíče. Pokud se klíč v seznamu nenachází, vrátí defaultní hodnotu a vytvoří v slovníku nový pár klíč-hodnota.
update()	Přidá do slovníku nové páry klíč-hodnota.
values()	Vrátí seznam všech hodnot ve slovníku.

Comprehensions pro množiny a slovníky:

```
>>> [i % 7 for i in range(50)]
[0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 0, 1, 2, 3, 4, 5,
6, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 0]
>>> {i % 7 for i in range(50)}
{0, 1, 2, 3, 4, 5, 6}
>>> {i : i % 7 for i in range(50)}
{0: 0, 1: 1, 2: 2, 3: 3, 4: 4, 5: 5, 6: 6, 7: 0, 8: 1, 9: 2, 10: 3, 11: 4, 12: 5,
13: 6, 14: 0, 15: 1, 16: 2, 17: 3, 18: 4, 19: 5, 20: 6, 21: 0, 22: 1, 23: 2, 24:
3, 25: 4, 26: 5, 27: 6, 28: 0, 29: 1, 30: 2, 31: 3, 32: 4, 33: 5, 34: 6, 35: 0,
36: 1, 37: 2, 38: 3, 39: 4, 40: 5, 41: 6, 42: 0, 43: 1, 44: 2, 45: 3, 46: 4, 47:
5, 48: 6, 49: 0}
>>>
```

defaultdict - slovník s defaultní hodnotou *pro počítání*

```
>>> from collections import defaultdict
>>> pocet = defaultdict(int)
>>> pocet["abc"]
0
# počítáme slova
```

```
>>> for w in "quick brown fox jumps over lazy dog".split():
    pocet[w] += 1
>>> pocet
defaultdict(<class 'int'>, {'abc': 0, 'quick': 1, 'brown': 1, 'fox': 1, 'jumps': 1, 'over': 1, 'lazy': 1, 'dog': 1})
>>> list(pocet.items())
[('abc', 0), ('quick', 1), ('brown', 1), ('fox', 1), ('jumps', 1), ('over', 1), ('lazy', 1), ('dog', 1)]

# počítáme délky slov
>>> podle_delek = defaultdict(list)
>>> for w in "quick brown fox jumps over lazy dog".split():
    podle_delek[len(w)].append(w)

>>> podle_delek
defaultdict(<class 'list'>, {5: ['quick', 'brown', 'jumps'], 3: ['fox', 'dog'], 4: ['over', 'lazy']})
>>>
```

collections.Counter

```
>>> from collections import Counter
>>>
>>> myList = [1,1,2,3,4,5,3,2,3,4,2,1,2,3]
>>> print Counter(myList)
Counter({2: 4, 3: 4, 1: 3, 4: 2, 5: 1})
>>>
>>> print Counter(myList).items()
[(1, 3), (2, 4), (3, 4), (4, 2), (5, 1)]
>>>
>>> print Counter(myList).keys()
[1, 2, 3, 4, 5]
>>>
>>> print Counter(myList).values()
[3, 4, 4, 2, 1]
```

Opakování: Funkce

Příklady

Napište funkci, která

- vrátí řešení rovnice $2^x + x = 11$.

Začneme tím, že zjevně $0 < x < 4$, a v tomto intervalu bude právě jedno řešení, protože funkce vlevo je rostoucí a vpravo konstantní. Programujeme, to, že řešení vidíte na první pohled, je dobré - máme kontrolu.

Snažíme se udělat obecnější řešení:

```
def fun(x):
    return 2**x + x - 11
```

```
def eqn_solve(f, l, p, eps = 1.0e-6):
    """We expect f(l) < 0 < f(p)"""
    if f(l) > 0 or f(p) < 0:
        print("l a p musí ohraničovat oblast, kde se nachází kořen. ")
        return None
    while abs(f(l)-f(p)) > eps:
        m = (l+p)/2
        if f(m)<0:
            l = m
        else:
            p = m
    return m

def main():
    print(eqn_solve(fun, 0, 4))

main()
```

Lambda-funkce

Kapesní funkce jsou bezjmenné funkce, které můžeme definovat na místě potřeby. Šetří práci například u funkcí jako `sort`, `min/max`, `map` a `filter`.

```
>>> seznam = [[0,10], [1,9], [2,8], [3,7], [4,6]]
>>> seznam.sort(key = lambda s: s[-1])
>>> seznam
[[4, 6], [3, 7], [2, 8], [1, 9], [0, 10]]
```

Zkuste použít lambda funkci i jako parametr funkce `eqn_solve`.

```
print(eqn_solve(lambda x: 2**x + x - 20, 0, 4))
```

Generátory a příkaz yield

Dáme-li list comprehension do kulatých závorek místo hranatých, dostaneme namísto seznamu iterátor.

```
>>> r = (x for x in range(20) if x % 3 == 2)
>>> r
<generator object <genexpr> at 0x000001BC701E9BD0>
>>> for j in r:
...     print(j)
...
2
5
8
11
14
17
```

Následující ukázka demonstruje, jak Python interaguje s iterátorem:

```

>>> s = (x for x in range(3))
>>> next(s)
0
>>> next(s)
1
>>> next(s)
2
>>> next(s)
Traceback (most recent call last):
  File "<stdin>", line 1, in <module>
StopIteration
>>>

```

`next(it)` vrací další hodnotu iterátoru, a pokud už další hodnota není, vyvolá iterátor výjimku `StopIteration`. To je standardní chování iterátoru. Co se skrývá pod kapotou? Toto:

Generátorem nazýváme funkci, která může fungovat jako iterátor - lze ji opakovaně volat, a ona pokaždé vrátí následující hodnotu z nějaké posloupnosti.

Příklad 1.

```

>>> def my_range(n):
    k = 0
    while k < n:
        yield k
        k += 1
    return
•
>>> list(my_range(5))
•
[0,1,2,3,4]

```

Pokud vracíme hodnoty z posloupnosti, lze použít příkaz `yield from`:

```

>>> def my_range2(n):
    yield from range(n)
•
>>> list(my_range2(5))
•
[0,1,2,3,4]

```

Příklad 3 vám bude povědomý:

```

def read_list():
    while True:
        i = int(input())
        if i == -1:
            break
        yield i
    return
•
for i in read_list():
    print(f"Načetlo se číslo {i}.")
•

```

```
print("konec cyklu 1")
•
for j in read_list():
    print(f"Teď se načetlo číslo {i}")

print("konec cyklu 2")
```

Takto můžeme lehce oddělit cyklus zpracování dat od cyklu jejich načítání.

Rekurze: Permutace

Chceme vygenerovat všechny permutace množiny (rozlišitelných) prvků. Nejjednodušší je použít rekurzivní metodu.

```
def getPermutations(array):
    if len(array) == 1:
        return [array]
    permutations = []
    for i in range(len(array)):
        # get all perm's of subarray w/o current item
        perms = getPermutations(array[:i] + array[i+1:])
        for p in perms:
            permutations.append([array[i], *p])
    return permutations

print(getPermutations([1,2,3]))
```

Výhoda je, že dostáváme permutace seříděné podle původního pořadí.

Nevýhoda je, že dostáváme potenciálně obrovský seznam, který se nám musí vejít do paměti. Nešlo by to vyřešit tak, že bychom dopočítávali permutace po jedné podle potřeby?

Jiný příklad: Kombinace

A co generátor kombinací? Kombinace jsou něco jiné než permutace - permutace jsou pořadí, kombinace podmnožiny dané velikosti.

Začneme se standardní verzí, vracející seznam všech kombinací velikosti n. Všimněte si prosím odlišnosti oproti permutacím:

```
def combinations(a, n):
    result = []
    if n == 1:
        for x in a:
            result.append([x])
    else:
        for i in range(len(a)):
            for x in combinations(a[i+1:], n-1):
                result.append([a[i], *x])
    return result

print(combinations([1,2,3,4,5],2))

[[1, 2], [1, 3], [1, 4], [1, 5], [2, 3], [2, 4], [2, 5], [3, 4], [3, 5], [4, 5]]
```

Nové domácí úkoly:

- Benfordův test
- Inverze slovníku
- Minimální a maximální součet